

KALP TEMİZLİĞİ VE MANEVİYAT

Eûzübillâhimineşşeytânirracîm

Bismillâhirrahmânirrahîm

el-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemin ve'l-âkibetü li'l-müttekîn es-selâtu ve's-selâmu alâ seyyidinâ Muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-kitâbi kitabullâh ve enne efdale'l-hedyi hedyu Muhammedin sallallâhu aleyhi ve sellem ve şerre'l-umûri muhtesâtuhâ ve külle muhtesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin fi'n-nâr ve bi's-senedi'l-muttasili ile'n-Nebiyi sallallâhu aleyhi ve selleme ennehû kâle:

*خَيْرُ النَّاسِ أَقْرَبُهُمْ وَأَفْقَهُهُمْ فِي دِينِ اللَّهِ وَأَتْقَاهُمْ
لِلَّهِ وَأَمْرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأَوْصَلَهُمْ لِلرَّحِمِ.*

Hayru'n-nâsi akraühüm ve efkahühüm fî-dînillâhi ve etkâhümü'llâh ve âmürühüm bi'l-ma'rûf ve enhâhüm ani'l-münker ve evsalühüm li'r-rahimi.

Sadaka Resûlullah fî mâ kâl.

Evvela bir istiğfar edelim:

Estağfirullah estağfirullah estağfirullah el-Azîm el-Kerîm ellezî lâ ilâhe illâhû el-hayyü'l-kayyûm ve etûbu ileyh. Ve es'elühü't-tevbete ve'l-mağfirete ve'l-hidâyete lenâ innehû hüve't-tevvâbü'r-rahîm. Tevbete abdin zâlimin li-nefsihî lâ yemlikü li-nefsihî mevten ve lâ hayâten ve lâ nüşûrâ.

Allahümme ente Rabbî lâ ilâhe illâ ente halaktenî ve ene abdüke ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü. Eûzü bike min-şerri mâ sana'tü ebû'u leke bi-ni'metike aleyye ve ebû'u bi-zenbî fağfirlî zünûbî. Fe- innehû lâ yeğfiru'z-zünûbe illâ ente.

Allahümme salli salâten kâmileten ve sellim selâmen tâmmen alâ seyyidinâ Muhammedin'illezî tenhallu bihi'l-ukâdu ve tenfericû bihi'l-kürâbü ve tukdâ bihi'l-havâicü ve tünâlü bihi'r-rağâibü ve hüsnü'l-havâtimi ve yüsteska'l-ğamâmü bi-vechihi'l-Kerîm. Ve alâ âlihî ve sahibihî fî-küllü lemhatin ve nefesin bi-adedi külli ma'lûmin lek.

Hayru'n-nâsi. "Nasın hayırlısı"

Birisi bize; "Nasın hayırlısı kimdir?" diye sorsa her birimiz çeşitli cevaplar verir. Biz

Cenâb-ı Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in bize bildirdiğini söyleyelim:

Hayru'n-nâsi ekraühüm. “Nasın hayırlısı Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı güzel okuyanlardır!” *Ve efkahühüm fî-dînillâhi.* “Allah'ın dinini bilen, anlayan, fakihlerdir!”

Fakih; “anlayışlı, dirayetli, idraki yerinde, işin enini boyunu iyi bilen” demektir.

Neyi bilecek?

Dünyanın fâni, âhiretin bâki olduğunu, bu mülkün ve bu mülkün içinde olanların hepsinin Allahu Teâlâ'nın yarattıkları olduğunu, bu mülkün sahibinin Allah olduğunu, netice itibariyle de Allah'a dönecek olduğumuzu bilecek.

Ölüm bizi Allah'a götüren vasıtaadır!

Fıkıh: “Kitapları ezberlemek” demek değil; “Allahu Teâlâ'yı bilmek, idrak etmek, anlamak” demektir. Bu da kitaplar vasıtasıyla olacaktır. Kitap vasıtasıyla olduğu için fıkıhı takdim ediyor.

Ve efkahühüm fî-dînillâhi. “Dünyada değil Allah'ın dininde fakih olanlar!”

Aylara gitmek gibi bilgiler dünyevî ilimlerdir. Şimdi biri aya gidiyormuş, bilmem kaç

ayda gidecekmiş... Kaç senede gitsin, bu dünyanın işidir!

Onda değil, Allah'ın dininde fakih olmak lazımdır. Dininde fakih olan kimse dinin sahibinin Allah olduğunu, bizim de o Allah'ın kulu olduğumuzu, netice itibariyle buraya imtihan için gelmiş olup imtihanı verip gideceğimizi bilir.

Allah cümlemizi affetsin, imtihanını güzelce verip ak yüzle giden kullarının arasına cümlemizi ilhak buyursun. Onun için;

Hayru'n-nâsi akraehüm. "Nasın hayırlısı, şu mevkiin ve bu mevkiin sahibi değil Kur'an'ı okumasını bilendir!"

Onun için bize çok ağlamak, çok acımak lazımdır. Ne kendimiz ne de çocuklarımız bu nimetleri müstefit olamıyoruz. Bile bile mahrumuz.

Yazın iki ay, üç ay tatil olacak. Çocuğumuzu bir kursa gönderirsek göndereceğiz, orada yarım yamalak bir şeyler öğrenecek fakat arkası yok! Bizim yaşımız epeyce olduğu için tecrübemiz fazladır. Ekseriyetle çocuklar okurlar, mektepte öğrenirler fakat mektep devri geçtikten sonra kimi ticarete, kimi sanata, kimi de ziraata dalar. Ondan sonra;

“Oku bakalım çocuğum, seni ben mektebe yolladım.” dersin. “Hık hık...” zorlanacak, bakacak ki olmuyor; bırakacak. Onun için Kur’an devam ister, devamsız okumanın faydası olmaz. Devamsız okuyunca bugün öğrenilir, yarın unutulur.

Onun için;

Ve efkahühüm fî-dînillâhi ve etkâhü-müllâh. “Dinde fakih olacak. Dindeki fakahatiyle beraber içini Allah korkusu doldurmuş olacak!”

Yanlış hareket yapmaktan Allah *celle ve alâ*’nın emrine muhalif hareket yapmaktan ödü patlayacak. Ezân-ı Muhammedî’yi duyduğu vakitte zincirlerle bağlasanız duramayacak!

a. Kalb-i mahmûm nedir?

خَيْرُ النَّاسِ ذُو الْقَلْبِ الْمَحْمُومِ وَاللِّسَانِ الصَّادِقِ
قِيلَ مَا الْقَلْبُ الْمَحْمُومُ قَالَ هُوَ التَّقِيُّ النَّقِيُّ الَّذِي
لَا إِثْمَ فِيهِ وَلَا بَغْيَ وَلَا حَسَدَ قِيلَ فَمَنْ عَلَى أَثَرِهِ قَالَ
الَّذِي يَشْنَأُ الدُّنْيَا وَيُحِبُّ الْآخِرَةَ قِيلَ فَمَنْ عَلَى
أَثَرِهِ قَالَ مُؤْمِنٌ فِي خُلُقٍ حَسَنٍ

Hayru'n-nâsi zü'l-kalbi'l-mahmûmi ve'l-lisâni's-sâdiki kîle: Me'l-kalbü'l-mahmûm? Kîle: Hüve't-tekiyyü'n-nekiyyü'llezî lâ isme fîhi ve lâ bağye ve lâ hasede. Kîle: Fe-men alâ-eserihî? Kîle: Ellezî yeşnee'd-dünyâ ve yühıbbü'l-âhirate. Kîle: Fe-men alâ-eserihî? Kîle: Mü'minün fî-huluki hasen.

Cenâb-ı Peygamber *hayru'n-nâsi* bildirirken *zü'l-kalbi'l-mahmûmi* diyerek bir kalp anlattı. Ashâb-ı kirâm sordular:

“Kalb-i mahmûm nedir yâ Resûlallah?”
Dedi ki;

Hüve't-tekiyyü'n-nekiyyü'llezî lâ isme fîhi ve lâ bağye ve lâ hasede. “Allah'tan korkan tertemiz bir kalptir!”

Vücudun kiri pisliklerle, tozlarla, topraklarla olur; kalbin kirliliği de günahlarla olur. Vücut kirlendiği vakit nasıl onu yıkıyorsak kalbin kirlerini de istiğfarlarla temizleyebiliriz.

Mâlumunuz İbrahim *aleyhisselam* 16 yaşında ateşe atılıyor. İbrahim *aleyhisselam* 16 yaşında cihada çıkmış. Küffâra diyor ki;

“Ne aptal adamlarsınız, faydası da zararı da olmayan bu putlara neden tapıyorsunuz?”

Putu tapanları da şişiriyor. Onlar diyor ki;

“Ya, hakikaten bunun bize faydası da yok zararı da yok!”

Kendileri İbrahim *aleyhisselam*’a cevap verme hususunda âciz kaldılar. İlmen kendilerini müdafaa edemediler. İlmen müdafaa edemeyince; “Atın bunu ateşe!” dediler. Kuvvetleri yok! “Bu putlar şöyledir, böyledir...” diyemiyorlar. Diyorlar ki;

“Şunlar tahta parçası, ağaç parçası, demir parçasıdır.”

Bunun ne faydası var, bunun karşısına dikilmekten ne çıkar?

Bir şey çıkmaz! Aczlerinden dolayı İbrahim *aleyhisselam*’ı ateşe atmak mecburiyetinde kaldılar.

آخِرُ مَا تَكَلَّمُ بِهِ إِبْرَاهِيمُ حِينَ أُلْقِيَ فِي النَّارِ حَسْبِيَ
اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

Âhiru mâ tekelleme bihî İbrâhîmü hîne elkıye fi'n-nâri: Hasbiyallâh ve ni'me'l-vekîl.

Hasbiyallâh kelimesini hepimiz de biliriz, her gün de deriz. Fakat bizim deyişimizle İbrahim *aleyhisselam*’ın deyişi arasındaki fark, yerle gök arası kadar büyüktür!

Kaç defa deriz?

Kaç defa dersek deriz; dilimiz der fakat gönlümüzle söylemek bir değildir.

İbrahim *aleyhisselam* bir kere *hasbi-yallâh* dedi.

Nasıl dedi?

Ateşi yakmışlar, mancınıkları kurmuşlar, İbrahim *aleyhisselam*'ı içine atacaktılar. Cenâb-ı Hak tarafından üstün kudret ve kuvvet sahibi olan melekler İbrahim *aleyhisselam*'a geliyorlar:

“Emrine muntazırız, emret. Ateşi mi söndürelim? Bunların çarklarını mı kıralım, bunları tarumar mı edelim? Yağmurlar mı döktürelim, ne istiyorsun?..”

İbrahim *aleyhisselam* hepsine diyor ki;

“Benim bugün bu hâlde ateşe atılmakta olduğumu Allah biliyor mu?”

“Biliyor.” diyorlar.

“O biliyorsa siz ne karışıyorsunuz? O kâfi değil mi? O yetmez mi ki siz araya giriyorsunuz?!”

Allah hepimizi affetsin, tevfiât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin.

Böyle *Allah* demek lazımdır. Allah'ın bilmediği bir şey yoktur. İçimizden geçen kuruntuyu da biliyor yapacağımız bütün hare-

ketleri de biliyor, her şeyi biliyor. Ona karşı gizli saklı hiç bir şeyimiz yoktur.

Kalb-i mahmûm; “Allah’tan korkan, tertemiz bir kalp” demektir. Tertemiz, günah işlememiş, günaha gözlerini yummuş, günah-tan çok uzak olan kimsedir.

İki şey var insanın başını belaya sokar: Biri para, biri de kadın! Bu ikisine karşı insan âcizdir. İnsan paraya da dayanamaz kadına da dayanamaz. Binâenaleyh paradan uzak kalmak hiç işimize gelmez. “Parayı nasıl ele geçirebiliriz?” diye canımızı bile veriyoruz. Kadın da bir baş derdidir. Allah kusurlarımızı affetsin.

Ve etkâhümüllâh.

Elde edilecek şey sebavet, çocukluk devrinden itibaren başlar. Çocukluk devrinde iken günahlardan korunmaya alışabiliyor musun?

Silah atmak bir hünerdir. Şimdi bana silahı verseler kullanmayı bilmem. Çünkü daha önce kullanmamışım. Onu kullanmak için idman lazımdır, bir ustadan nasıl atılacağını öğrenmek ve talim etmek lazımdır. Bir müddet beş kurşun, on kurşun, yüz kurşun atacaksın; hedefi vuruncaya kadar uğraşacaksın.

Bir kere kendini alıştırdın mı ondan sonra tık tık tık vurursun. Kendini günahlardan korumak da böyledir.

Kendini günahlara karşı muhafaza etmeyi alıştırmak lazımdır. Alışmadın mı günahların içine bir kere battıktan sonra; “Kendimi kurtaracağım!” diye uğraşma, birinden çıkar ikincisine düşersin. Yağmurdan kaçıp doluya tutulanlar gibi olursun, Allah muhafaza.

Takvâ Allah korkusunun gönle girmesi ve insanın da yasak olan şeylerden ne pahasına olursa olsun son derece uzak durmasıdır. İbrahim *aleyhisselam* da ne pahasına olursa olsun ateşe giriyor. “Allah bana yeter!” diyor.

Para dediğın şey ne olacak?

Bizden evvel řu mezarlıklarda yatan ne kadar kuvvetli, ne kadar cesur, ne kadar bilgili, ne kadar servetli insanlar var.

Acaba, sayısını bilen var mıdır?

Fakat bugün orada öyle sessiz sedasız yatmaktadırlar. Hepimizin âkibeti de o olacak. Ne paranın kıymeti var ne servetin kıymeti var ne başka kuvvetin kıymeti var. Kuvvet ne pahasına olursa olsun Allah’ı tanımak ve Allah’a itaat etmektir!

Bir vazife daha vardır:

Ve âmûruhüm bi'l-ma'rûf. “Allah’tan korkan insan Allah’ın emirlerini söyleyecektir.”

Âmir, emredecektir. Evvela kendine, sonra maiyetindeki insanlara, sonra eşine, dostuna mümkün olduğu kadar faydalı olmaya çalışmalıdır. İnsan; ona para vermekle, onu ev sahibi yapmakla, mülk sahibi yapmakla, fakirlikten, zarurettten kurtarmakla bir hayır yaptığını zannetmesin. Bunlar da hayırdır ama ufacık bir hayırdır. Asıl hayır Allah’ın emrine boyun büktürecek bir tarzda ona nasihatlerdir. Bir de;

Ve enhâhüm ani'l-münker. “Münkirâttan men edersin!”

Hem kendini hem de etrafında olan insanları günah ve yasak olan şeylerden korumaya çalışırsın. Çünkü münkirât bir pisliktir, pisliğin içine düşen insanı kurtarmak her müslümanın yegâne vazifesidir.

İslâm’da en büyük nimet selamdır. *Selâmün aleyküm* deriz. Bu; “Allah’ın selamı senin üzerine olsun.” demektir fakat sadece şu lafızdan ibaret değildir. Selam, onu düştüğü pislikten kurtaracak eli uzatmaktır, düştüğü

vardan, felaketten kurtaracak eli uzatmak-
tır. Yoksa sırf lisanen söylemekle olmaz. Onu
bataklıkta gördüğün hâlde ona selam veriyor-
san bu ona hakarettir. Çünkü düşmüş, batı-
yor, neredeyse boğulacak; sen de *selamün*
aleyküm deyip geçiyorsun, olur mu? Bu hiçbir
vicdana sığar mı?!..

Elini uzatacak, “Gel kardeşim.” diyecek,
onu çekecek, kurtaracaksın münkerâttan kur-
taracaksın.

Ve evsalühüm li’r-rahim. “Akrabâ-ı taal-
lukât arasında birliğin kurulması için daima
onlarla sıla-i rahim yapacaksınız!”

Dostluk, akrabalık icabı gidip gelmek ve
ihtiyaçları varsa ihtiyaçlarını da gidermeye
mümkün mertebe çalışacak!

Cenâb-ı Peygamber beş şeyi yapanın, na-
sın hayırlılarından olduğunu söylemiştir:

“Birincisi, Kur’an’ı güzel okuyan; ikincisi,
fakih olan; üçüncüsü, takvâ sahibi olan; dör-
düncüsü, emr-i ma’rûf, hayırlı işleri emre-
den, nehy-i ani’l-münker, kötülüklerden men
eden; birisi de akrabâ-ı taalukâtıyla sıla-i
rahim yapandır.”

Anamız, babamız, amcamız, dayımız, ha-
lamız, teyzemiz, kardeşlerimiz ve bunların

çocukları hısım akrabalarımızdır, bunlarla sıla-i rahim yapmayı borç biliriz. Ananelerimiz daha küçük yaşımızda bize öğretilmiştir.

Bizim bir ana bir babamız daha vardır ki bu mânevî ana ve mânevî babadır. Yalnız maddî anamızla babamızla olmaz, bir de mânevî anamız ve babamız vardır ki o da Peygamberimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* hazretleridir.

Fedâke ebî ve ümmî yâ Resûlullah. Ashâb-ı kirâm; “Anam babam sana feda olsun yâ Resûlallah!” dediler.

Onların; “Anam babam sana feda olsun!” dedikleri gibi, bizim de o uğurda canımızı feda edercesine ona uymamız lazımdır. Allah taksirâtlarımızı affetsin.

Bir adama anasını babasını ziyaret borçtur. Biz de anamızı babamızı ziyaret edeceğiz çünkü onlar ana babamızdır. Ben Erzurum’dan buraya gelmişim, anam babam orada kalmış. Burada işim iyi ama orada anam babam var; hiç olmazsa senede bir defa bayramlarda gitmek, onların elini öpmek, hatırlarını sormak, hayır dualarını almak borcumdur.

Hâl böyleyken mânevî ana babamız olan Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'i vakti, serveti varken gidip ziyaret etmeyen evlada ne dersin?!

Sen yine; “Hocaefendi, yine şişiriyorsun galiba, paraları Araplar’a mı yedireceğiz?” dersin.

Öyle bir şey tasavvur olmaz. Oradaki büyüğümüzü ziyaret etmek şerefine nail olmak için bütün anayı-babayı, bütün varlığımızı feda ederiz.

Allah kusurlarımızı affetsin, cümlemizi ona has ümmet olan kullarından etsin.

خَيْرُ الْأَصْحَابِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِصَاحِبِهِ وَخَيْرُ
الْجِيرَانِ عِنْدَ اللَّهِ خَيْرُهُمْ لِجَارِهِ.

Hayru’l-ashâbi indellâh hayrum li-sâhibihî ve hayru’l-cîrâni indellâh hayrühüm li-cârihî.

Hayru’l-ashâbi. “Dostların hayırlısı.”

b. Dostların hayırlısı

İnsanların birtakım dostları, ahbabları vardır. Bunların da hayırlı olanı vardır.

Hayru'l-ashâbi indellâh hayruhum li-sâhibihî. “Dostların hayırlısı sana hayırlı olan kimsedir!”

Sana hayırlı oluyor, fayda veriyor, menfaat veriyor. Seni Allah yoluna götürüyor, sana eksikliklerini söylüyor, seni irşada çalışıyor.

Hayruhum. “O sizin için hayırlıdır.”

Bir de komşular vardır. Bunların da hayırlı olanları vardır:

İndellâh hayrühüm li-cârihî. “Komşunun hayırlısı komşusuna hayırlı olandır!”

Komşusuna hayırlı olmak onu yemeklerle beslemek, ona birçok faydaları temin etmek değil, onu Allah yoluna çevirebilmek için elden gelen gayreti sarf etmektir. Tabii kavga gürültü etmek suretiyle değil. Mantık dâhilinde, bilgin dâhilinde onu irşada çalışırsın. Komşunun hayırlısı da böyle olandır.

خَيْرُ النِّسَاءِ الَّتِي تَسْرُهُ إِذَا نَظَرَ وَتُطِيعُهُ إِذَا أَمَرَ
وَلَا تُخَالِفُهُ فِي نَفْسِهَا وَلَا مَالِهَا بِمَا يَكْرَهُ.

Hayrü'n-nisâi elletî tesürrühü izâ nazara ve tütîuhû izâ emera ve lâ tühâlifühû fî-nefsihâ ve lâ mâlihâ bimâ yekrahü.

Hayrû'n-nisâi. “Kadınların da hayırlısı hayırlısı odur ki...”

Bütün kadınların değil, senin haremin olan kadının hayırlısı kastedilmektedir. Tabi bütün kadınların bu vasıfta olması lazımdır.

Tesürrühü izâ nazara. “Baktığın vakitte senin gamını, kederini giderip seni şuura gark eden kadındır!”

Akşam dükkândan evine yorgun argın gelmiş, seni güler yüzle karşılıyor, seni çeşitli taltiflerle taltiflendiriyor, sevindiriyor.

Baktığın vakitte gamını, kederini unutuyorsun, borcunu unutuyorsun, derdini unutuyorsun, yorgunluğunu da unutuyorsun...

Niçin?

Hanım seni mest etti.

Bir de var ki suratını asmış, acı, bu kadar dili var. Başlar; “Şunu da almamışsın, bunu da getirmemişsin, şu da yok, bu da yok... Herif, senden çektiğim nedir?” der. Derdin üstüne dert, gamın üstüne gam, kederin üstüne keder verir. Allah böylesinden muhafaza et-sin.

Ve tütîuhû izâ emera. “Adam hanımına; ‘Şu işi şöyle yap.’ diyor. ‘Peki, beyefendi çok

münasip, çok güzel...' diye emre itaat eden hanım, hanımın hayırlısıdır!"

Ve lâ tühâlifühû fî-nefsihâ. "Zengin bir hanım ama ne malında ne de nefsinde efendisine muhalefet etmiyor!"

"Böyle olmaz!" demiyor...

Bunun için kız çocuklarımıza "Peki"yi bir güzel öğretmek lazımdır. Daha küçücük yaşlarında bunları bilmeleri gereklidir. Muhalefetten çok kaçınmak lazımdır çünkü kız çocuğu alıştığı bu muhalefeti yarın efendisine de yapar. Ona yapmaması için ana babanın vazifesi daha kız evdeyken bunu çocuğuna pekiyi öğretmektir. Ama ne söylerse söyler, yanlış vs.

Kızım; 'Peki' de; bunu yap bakalım, bunun altında hayır vardır, iyilik vardır. Sen 'peki' dersen sana güzel bir entari alacağım, güzel bir şey vereceğim..." diyerek, onu ikna ederek hareketlerde bulunmak ve onu alıştırmak gerekir.

Ve lâ mâlihâ bimâ yekrahü. "Kadın zengindir, serveti de vardır ama eşinin razı olmadığı yere parasını harcamaya hakkı yoktur!"

“Para benim, istersem satarım istersem atarım...”

Olmaz! Senin paralarını kullanacağın yere efendin razı olacak. Ona soracaksın; “Efendi, ben bunu filan yerlere vereceğim, müsaade ediyor musun?” O sana müsaade ederse verirsin, müsaade etmiyorsa malını kendi kendine dağıtamazsın. Kadın hayırlı olmazsa der ki; “Benim malıma Ne karışır?” İsteddiği gibi satar, sonra bir günde mahsur kalır!

خير الناس في الفتن رجل يا كل من فيء سيفه في
سبيل الله، ورجل في راس شاهقة يا كل من رسل
غنمه.

Hayrû'n-nâsi fi'l-fiteni racülün ye'külü min-seyfin fî-sebîlillâh ve racülün fî-ra'si şâhikatün ye'külü min-resli ğanemihî.

Fitne zamanları ne zamandır?

Fitneler her zaman vardır! Âdem *aleyhis-selam*'dan kıyamete kadar fitnelerin tükeneceği yoktur. Sen zannetme ki fitneler bitecek, biz rahat edeceğiz! Dünya durdukça fitne bitmez. Âdem babadan başladı, kıyamete

kadar devam eder. Denizin dalgasının hiç bitmemesi gibi bu fitneler de hiç bitmez.

Hayrû'n-nâsi fi'l-fiteni racülün ye'külü min-seyfin fî-sebîlillâh. “Fitne zamanında nasın hayırlısı fîsebîlillah mücadeleye çıkmış olandır!” Veyahut da;

Ve racülün fî-ra'si şâhikatün ye'külü min-resli ğanemihî.

Dağda çobanlık yapıyor, koyunları var. O koyunun sütünden, yününden vs. geçiniyor, kimsenin tatlısına, tuzlusuna, kimsenin bir şeyine karışmıyor. Dağ başında yalnız başına çekilmiş, iki kişi beş-on tane koyunla geçiniyor. Böyle bir ortamda fîsebîlillah mücadelede yapılamaz. Öyleyse kendi yağınla kavrulup fitnelere hiç karışmamaktan daha iyisi yoktur. Ashâb-ı kirâm zamanında da bu vakalar oldu. Onlardan da bazıları bu fitnelere iltihak etmemek üzere seyirci kaldı.

خيرالمجالس مااستقبل به القبلة.

Hayrû'l-mecâlisi me's-takbele bihî el-kible.

Hayrû'l-mecâlisi me's-takbele bihî el-kible. “Meclislerin en hayırlısı kibleye karşı oturulduğu zamandır!”

İnsan evinde, dükkânında, işinde oturacağı yeri kibleye karşı tayin etmeli. Sandalyesini, oturacak yerini öyle koyup yüzü kibleye gelmeli. Bu hayırlı bir meclistir. Tabii nereye otursan, nasıl olsa olur ama yüzün kibleye karşı dönmüşse ve gönlün de kiblede Allah ile beraberse hayırlıdır.

خَيْرُ الْأَصْحَابِ صَاحِبٌ إِذَا ذَكَرْتَ اللَّهَ أَعَانَكَ وَإِذَا
نَسِيتَ ذَكَرَكَ.

Hayrü'l-ashâbi sâhibün izâ zekertellâh eâneke ve izâ nesîte zekkerake.

Hayrü'l-ashâbi. “Dostların, muhabbet sahibi insanların hayırlısı...”

Cenâb-ı Peygamber yine bize beyan ediyor.

Kimlerle konuşmalı, kimlerle düşüp kalkmalı?

“Ahbab” dediğimiz; sohbet ettiğimiz, düşüp kalktığımız dostlardır.

Sâhibün izâ zekertellâhe eâneke. Şu sahiptir ki sen *Allah* dediğin vakitte sana yardım eder, ‘Beraber *Allah* diyelim.’ der. Kur’an okursun, ‘Beraber okuyalım.’ der. ‘Şurası şöyle olacak, burası eksik, burası faz-

la, şunu şöyle okuyacaksın, böyle okuyacaksın...' diye okumanda yardım eder. Zikrullahta yardım eder, bilginde yardım eder, daima yardımda bulunur!"

Eâneke izâ zekertellâh. "Zikrullahta sana yardım ediyor."

Allahu Teâlâ'nın zikri yalnız *Allah* demek değildir; namaz da zikir, Kur'an okumak da zikir, tesbih çekmek de zikir, nasihat etmek de zikirdir... Çok envayı vardır.

Bunlarda sana yardımcı olursa bu adam hayırlı bir dosttur.

Ve izâ nesîte zekkerake. Dünya seni aldattığında sana hatırlatıyor."

"Yahu Allah var, bırak bunları, *Allah* diyelim, Allah'ı hatırdan çıkarma! Harama kaçma, helalden al, yalan söyleme!.."

Hıyanetlik etmek Allah'ı unutmaktan ileri gelir İnsan yalan söyledi mi hıyanet etmiş olur. Günah işlemek Allah'ı unutmanın alameti. Allah'ı unutmayan insan günah işlemez. Günah işlemek Allahı unutmanın alâmetidir. Bu gazap hareketleri, bağırımlar, çağırımlar, hile yapmalar, haram lokmaları kapmalar, bunlar Allah'ı unutmanın alâmetidir.

Ve izâ nesîte zekkerake. “Başka yanlış yollara gidiyor, haramdan kazanmak istiyor, yalan söylemeye cesaret ediyor, hilelere kaçıyor; sana Allah’ı hatırlatıyor.”

Diyor ki; “Melekler bunları defterine yazdıkları gibi Allah da yaptıklarını biliyor, yalan söyleme, hile yapma, harama kaçma, haramdan ekmek parası kazanmaya bakma, rüşvetlere tenezzül etme, Allah’ın verdiği bir lokmaya razı ol, hıyanetlik yapma!”

Bu şekilde sana Allah’ı hatırlatan insan hayırlı dosttur. Dostun, ashabın hayırlısı budur.

Hıyâruhum ellezîne izâ ruu rü’yeallah. “Sizin hayırlınız o insandır ki görüldüğü vakitte Allahu Teâlâ hatıra gelir! Allahu Teâlâ’nın hatırlanmasına sebep olan insan sizin hayırlılarınızdır.”

خير الدواء السعوط، واللدود، والحجامة والمشى

والعلق.

Hayru’d-devâ’ es-saût ve’l-ledûd, ve’l-hacâmat ve’l-müşî ve’l-alak.

Hayru’d-devâ’. “İlaçların hayırlısı...”

es-Saût: Otlardan, köklerden, ayrıca bir ağacın kökünden ince ince kullanılıyor, buruna çekiliyor; burun deliklerinin açılmasına, damarlarının açılmasına vesile oluyor. Bu enfiye dedikleri şeydir.

Bu da âdet olarak değildir. Bazı enfiyeciler vardır, bunu kullanmayı sigara gibi âdet edinmişler, mütemadiyen enfiyeyi çeker çeker dururlar. Sabah bir akşam bir, üç günde bir, haftada bir, iki defa lazım olunca çekmek suretiyle kullanırlar. Sigara gibi alıştıırırsan o mezmumdur. Ondan beden de bıkar tabiatıyla, mendiller pislenir, neyden olursa olsun!

ve'l-Ledûd.

Bir de içilen bir ilaç vardır. Bu otlardan yapılmış bir içkidir. Çeşitli otlardan, köklerden yapılmıştır. Buna şarap denir, bu da devanın hayırlısıdır.

Sinameki, anason gibi otlardan da çeşitli faydalı ilaçlar yapılır. Birisi de;

ve'l-Hacâmat. “Hacâmat olmaktır!”

Vücut nasıl kirleniyorsa kan da tabiatıyla kirleniyor. Yediğimiz gıdalardan olsun aldığımız nefeslerden olsun o kanda bir kirlilik oluyor. Vücut bazen bu kanları atıyor, atamadığı zaman da vücutta kalıyor. Atamadığı kirliliği

kanlar pıhtılaşıyor, birtakım hastalıklara sebep oluyor. Hacamat olunca boynuz veyahut sülük dedikleri onu emer, yolların açılmasına sebep olur. Onun için;

“Hacamat devaların hayırlısıdır!” Bir de; *ve'l-Müşî*. “Müşhil, müşhil almak!”

Meşi, “yürümek” demektir.

Neden?

Amel ilacı almış, iki de bir dışarıya gidiyor. O dışarıya gidişi tarif ediyor fakat maksat o ilacı almaktır. İlacı almadan duramazsın, iki de bir de dışarıya çıkarsın. Bu dışarıya çıkmaktan kastı o ilacı almaktır. Birisi de;

ve'l-Alak. “Sülüktür!”

Onu tutarlar, bunların da şifalı olduğunu beyan buyurmuşlar.

خَيْرُ الرِّزْقِ مَا كَانَ يَوْمًا بِيَوْمٍ كَفَافًا

Hayru'r-rızki mâ kâne yevmen bi-yevmin kefâfen.

“Rızkın hayırlısı günbegün kazanılan paradır.”

Ama biz buna razı olamıyoruz. Biz diyoruz ki;

“İhtiyarlığımızda bir servetimiz olsun, bir gelirimiz olsun, rahat edelim...”

Niçin?

Çünkü Allah'a itimadımız yoktur, Allah'a itimadımız zayıftır. Zannediyoruz ki bizim kazanmadığımız gün aç kalacağız. Köşemiz de şuyumuz buyumuz olmasa aç kalacağız. Bu Allah'a olan itimadın zayıflığındandır. Allah'ın *Rezzâk* olduğuna itimadın zâfiyetinden ileri geliyor. Günde kaç defa *ya Rezzak* çekersen çek bu itimat olmadıkça rızkın faydası geride kalır!

خير بقعة في المسجد خلف الإمام، وإن الرحمة
إذا نزلت بدأت بالإمام، ثم الذي خلفه، ثم يمينة،
ثم يسرة، ثم تتغاص المسجد بأهله

Hayru buk'atin fi'l-mescidi halfu'l-imâmi ve inne'r-rahmete izâ nezelte bede'te bi'l-imâmi sümme ellezî halfehû sümme yemînehû sümme yesîrahû sümme teteğâsu'l-mescidu bi-ehlihî."

Hayru buk'atin fi'l-mescidi halfu'l-imâmi. Mescitte en hayırlı yer imamın arkasıdır!"

Geride namaz kılmak değil, imamın hemen arkasında durmak!

Ve inne'r-rahmete izâ nezelte bede'te bi'l-imâmi. “Rahmet yayılmaya evvela imamdan başlar, önce oraya gelir.” *Sümme ellezî halfehû, sümme yemînehû sümme yesîrahû sümme teteğâssu'l-mescidu bi-ehlihî.* “Sonra rahmet-i İlâhî sağa, sonra sola, sonra bütün cemaate yayılır.”

En hayırlı yer ise imamın arkasındaki yeri kapmaktır!

خير نساءكم العفيفة الغلطة عفيفة فى فرجها غلطة

فى زوجها.

Hayru nisâiküm el-afîfeti'l-ğulmeti, afîfetün fî-fercihâ ğulmetün fî-zevcihâ.

Hayru nisâiküm el-afîfeti'l-ğulmeti. “Kadınlarınızın hayırlısı afîfe, hayâ, iffet sahibi olanlardır!”

Kadının iffeti hakkında uzun mâlumat vermeye lüzum yoktur, onu herkes güzel idrak eder.

خير العبادة الفقه.

Hayru'l-ibadeti el-fıkhu.

“İbadetin hayırlısı...”

Ne dersin?

Tabi ki namaz kılmak, oruç tutmak, bol bol sadaka vermek, cami yaptırmak, köprü yaptırmak, su getirmek... İbadetlerin hayırlı olanlarıdır. Fakat burada başka bir şeye işaret ediyor:

Hayru'l-ibadeti el-fıkhu. “İbadetin de hayırlısı fıkıhtır, dini bilmektir!”

Dinini bilmedikten sonra dünyayı bilmenin ne kıymeti var?!

el-İlmü'l-imân ilmi'l-ebdâ ilmi'l-ebyan. “Dünya ilmi de âhiret ilmi de vardır. Din ilmi, fıkıhı bilmekle olur!”

Fıkıhı bilmek, dini bilmek Allah'ı bilmeye götürür. Allah'ı bilmek de mârifet-i İlâhî ile olur ki *men arefe nefsehû fekad arefe Rabbeh*, nefsinin bilerek O'na taalluk eder. Nefsinin bilersen Cenâb-ı Hakk'ı da bilirsin.

Acaba nedir?

Etten kemikten ibaret olan şu bedende ne kuvvet var yahu! Bu vaktiyle toprak idi, Allah bu toprağı ne hâle soktu. Ufacık bir göz yapmış, kâinatı görüyor; ufacık bir delik yapmış, kâinatı işitiyor; ufacık bir ağız yapmış, doymak bilmiyor...

Bir hırs vermiş ki bu et dediğın toprak parçası o zevk zamanlarında bayılıyor, ken-

dinden geçiyor. Her şeyi de ona göre muntazam.

Fakat nasıl olmuş da bu toprak bu kudretin sahibi olmuş, bu toprak bu kudrete nasıl sahip oldu?

Bu, Allahu Teâlâ'nın ona vermiş olduğu ruh ile olur. Öldükten sonra da hepsi biter.

Niçin?

Çünkü ruh gitti. Onun için ruhun temizliği lazımdır. Ruhun temizliği günahsız, Allah'a isyansız olan bir hayattır. Allah'a isyan etmeden, günahlara batmadan geçirilen bir hayat en temiz bir hayattır, ruhun temizliği ve takvâ burada olur. Onun için fıkha ihtiyaç vardır. Bu da *nasara-yensuru...*'dan başlar. Başı *daraba-yadribu, nasara-yensuru* ama sonu yok.

Niçin?

İlmullahın sonu var mı?

O'nun kudreti sonsuzdur!

Dedelerimize; "Biz aya gidiyoruz, şunlara bunlara gidiyoruz..." desek hiç inanmazlar. Ama ilim düşmanına inanmayacaksınız!

Birine sormuşlar: "Yok, aya gidilmez!" demiş.

Olur mu öyle şey?

Canım, Allah'ın ilmini tahdit olunur mu?

İlim her şeye hâkimdir. Bu Kudretullâh'tır, bundan bize de vermiştir.

Öyle değil mi?

Sıfatullah: Hayat, ilim, sem', basar, irâde, kudret, kelâm ve tekvîn Allah'ın sıfatlarıdır; Allah bunlardan kullara vermemiş mi?

Allah'ın verdiği o kudretle insan oralara gidiyor, yoksa bunlar insanın kendi hüneri değil ki! Bu, Allahu Teâlâ'nın verdiği kudretin insandaki tezahürüdür. Tabii aya da gidecek, güneşe de gidecek, her yere gidecek. Onun için öyle şeyleri düşünmek, "Bu olmaz!" demek akılsızlık alâmetidir.

Birisi soruyor: "Yahu aya gidilir mi hocafendi, sen buna ne diyeceksin? Bize; 'Sen gâvur olursun!' diyorlar."

"Neden?"

"Aya gidilir mi yahu, bu dünyanın üstünde boşluk var, bu boşluk hiç aşılır mı?"

Sen hiç kitap okumuyor musun?

Allah'ın izni olunca her şey olur, ilme hudut yok!

خير الدعاء الاستغفار، وخير العبادة قول لا إله إلا

الله.

Hayru'd-duâ' el-istiğfâr ve hayru'l-ibâdeh kavlü lâ ilâhe ilallâh.

Yalvaracağız, Allah'a, dua edeceğiz.

En hayırlı dua nedir?

Dua kitaplarında yazılı bir sürü dua vardır. Fakat Cenâb-ı Peygamber bizlere buyuruyor ki;

Hayru'd-duâ' el-istiğfâr. “Duaların içinde en hayırlı dua *el istiğfar, estağfirullah!*”

“Yâ Rabbi! Bende senden isteyecek ağız yok, ben günahlara boyanmış bir insanım, beni mağfiret et, senden mağfiret isterim, af isterim...”

Bu en büyük duadır, bu duaya her gün muhtacız.

Onun için okuduğumuz *seyyidü'l-istiğfâr, Allahümme ente Rabbî lâ ilâhe ilâhe... sey-yidü'l-istiğfâr.*

Bir müslüman bunu sabahtan ve akşamdan muhakkak üçer kere okumalıdır. İşine giderken, akşam yatağına yatarken, namaz kıldıktan sonra bu duayı okuyabilir.

Abdestini alır, namazını kılar, fazladan namaz da kılar; bundan sonra bir parça gücü yettiği kadar da tesbihi ile meşgul olur; sonra okuyarak, istiğfar ederek yatar, uykusu gelinceye kadar da istiğfarla meşgul olur... Hayırlı dua budur.

Bu istiğfarlar, adeta için sabundur. Dışın kirini giderecek sabun olduğu gibi için de sabunu istiğfarlardır, için kirini giderecek istiğfarlardır. En hayırlı dua budur. Çünkü içlerimiz çok kararıyor.

Ve hayru'l-ibâdeh kavlü lâ ilâhe illallah.

“İbadetin hayırlısı...”

Cenâb-ı Peygamberin çeşitli sözlerle bizi irşadı var: “*Lâ ilâhe illallah*’a dilini alıştıır!”

Burada Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bunu tavsiye ediyor. “Tarikata girdim.” deme, “Ben şeyhe intisap ediyorum...” deme!

Cenâb-ı Peygamber buyuruyor ki;

Ve hayru'l-ibâdeh kavlü lâ ilâhe ilallâh.

“Ben ve benden evvel gelen bütün peygamberlerin söylediği bu sözü ben de diyorum, size de tavsiye ediyorum.” diyor.

Siz de *Lâ ilâhe illallah* kelimesini dilinizden bırakmayınız. Hiç olmazsa günde sabah-

leyin yüz kere, akşam da yüz kere *Lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah* desen hem günahların dökülür hem de birçok sevaba nail olursun.

خير الزاد التقوى، وخير ما ألقى في القلب اليقين.

Hayru'z-zâd et-takvâ ve hayru mâ ulkiye fi'l-kalbi'l-yakîn.

Hayru'z-zâd.

Zâd: Biriktirilen nafaka, depolarımıza koyduğumuz paralar, servet, bankada yahut evde bıraktığımız zahire. Gerek buğday gerek arpa...

“Gerek zahire, gerek para gibi servet olsun; zahire bunun en hayırlısıdır!”

et-Takvâ. “Senin için en hayırlı şey takvâdır!”

Cenâb-ı Peygamber Bilâl-i Habeşî'yi ziyarete gitti. Baktı ki evde hurma yığınları var, yığın yığın hurma toplanmış.

“Bu nedir?” dedi.

“Yâ Resûlallah, etrâf-ı civardan, kabilelerden size misafirler, elçiler geliyor. Onlara ikram etmek lazımdır. Bunları onlara hazırladım ki buradan götürüp verelim.”

Enfüs yâ Bilâl, enfüs yâ Bilâl! “Ey Bilal, bunları dağıt, evde tutma. Bana gelecek misafir rızkıyla gelir, sen onları merak etme! Yalnız bunları toplama, biriktirme. Biriktireceğin şey *et-takvâ*, Allah korkusu olsun. Gönünü Allah korkusuyla doldurabildin mi ne mutlu sana!”

Ve hayru mâ ulkiye fi'l-kalbi'l-yakîn.
“Kalbe ilkâ olunan en hayırlı şey yakîndir!”

İbrahim *aleyhisselam*'ın ve bütün peygamberlerin Allahu Teâlâ'ya yakîni vardı. İbrahim *aleyhisselam* ateşe atılıyor. O ateşte idam olunuyor.

İdam olunurken kurtulmak çarelerine kim teveccüh etmez?

Herkes eder. Burada öyle bir ilim var ki Allahu Teâlâ'nın bana verdiği o ilmi kimse alamaz: Eğer hayır olarak benim yaşamam muradsa Allahu Teâlâ beni nasıl olsa yaşatır, nasıl olsa yaşatacak!

Ben bir hikâyeye dinledim: Bursa'mızda bir tekke varmış. Adına Dondurma Tekkesi derler. Şimdi yerine apartmanlar yapıldı. Burada dervişlerin hâlleri zikrullah ederken donup kalmamış. Hepsi değil ama bazıları kendinden geçiyor; mecalsiz, şuursuz bir hâlde kalı-

yor, bir süre baygınlık geliyor. Bu arada şeyh efendi gidiyor; ona okuyor, ne yapıyorsa adam ayılıyor, işine gidiyor.

Bir gün bu bayılan adamın ayakkabısını çalmışlar, kaçmışlar. Bu adam ayılmış, ayakkabısını aramak için civarda dolaşırken polisler bunu hırsız diye yakalamışlar:

“Bu vakitte ortalıkta ne geziyorsun?” demişler. Bir adam öldürülmüş. “Adamı öldüren kişi bu adamdır, sen katilsin!” diyerek yakalamışlar. Bu adamın da idamına karar verilmiş. Sehpaye getirmişler, adamı asacaklarmış. O sırada şeyh efendi bir taş yollamış, oradan biriyle haber göndermiş:

“Asılmadan önce gözünü bu taşa diksin!” demiş. Adam da hemen gözünü o taşa dikmiş ve o donma hali kendisine gelmiş. Tekkede nasıl donuyorsa burada da öyle donmuş. O donma hâlindeyken adamı asmışlar. Kendisi pıhtılaşmış katılaştığı için boynundaki ip boğazını sıkamamış. Bir saat, iki saat... Ne kadar ipte kaldıysa, sonrasında; “Kaldırın, götürün!” demişler. Götürüldükten sonra adam ayılmış. “Olmadı, bu bak adam kurtuldu!” demişler.

Neden?

“Hükmü infaz olundu artık, biz ötesine karışmayız!” demişler.

Allah ölmesini murad etmemiş.

Allah’ın öldürmediğini kimse öldüremez!

İbrahim *aleyhisselam*’ı öldürebildiler mi?

Öldüremediler. İsmail *aleyhisselam*’ı da babası yatırdı, bıçağı boynuna sürdü. Teslimiyete bakın:

Babada da oğulda da bir teslimiyetsizlik var mı hiç?

Allah emretti, dedi ki; “Oğlunu kes!” Oğluna da dedi ki; “Sen de kesileceksin!” O da Allah’ın emrine teslim oldu. “Kes baba!” dedi, “Allah’a canım feda olsun!”

Hangi babadır ki oğluna bıçak çekebilsin?

İbrahim *aleyhisselam* bu, şaka değil! *Hasbiyallah* diyen, ateşe atılan adam oğlunu kesiyor!

Nasıl kesiyor?

Allah buyurduğu için kesiyor. Allah’a böyle teslimiyet lazımdır.

“Baba gözlerimi yum, ellerimi de bağla, belki beşeriyet iktizası çırpınırım da seni incitirim...” diyor, o kadar teslimiyet var. Fakat Allah bıçağı; “Kesme!” dedi, bıçak kesemedi. İbrahim *aleyhisselam* kızdı, taşa vurdu, taş

ikiye bölündü. Bıçağa; “Neden kesmiyorsun?” dedi. Bıçak da; “Allah ‘Kesme!’ dedi, nasıl keserim yâ İbrahim?” dedi.

Kesicilik bıçakta değil, Allah’ın ona verdiği kudrettedir! Allah “Kesme!” dedikten sonra kimseye bir şey yapamaz. “Öl!” demedikten sonra kimse öldüremez.

Yakînin kalpte yerleşmesi kolay bir şey değildir. Çok *Allah* diyeceksin, çok *lâ ilâhe illallah* diyeceksin, Allah’a teslim olmanın çarelerini arayacaksın. Allah da onu sana verirse bahtiyarsın, o zaman dünya da senin âhiret de senin olur.

خير المؤمنين القانع وشرهم الطامع.

Hayru’l-mü’minîn el-kâni’ ve şerrühüm et-tâmi’.

Hayru’l-mü’minîn. “Mü’minlerin hayırlısı...”

Burada “mü’min” demedi, “mü’minler” dedi.

Bütün mü’minlerin hayırlısı kimdir?

el-Kâni. “Kanâat sahibi olandır!”

Allah’ın verdiği rızka razı olan, mü’minlerin hayırlısıdır.

Ve şerrühüm et-tâmi'. "Mü'minlerin şerlisi tama' sahibi olandır!"

Herkese bir ders olsun, geçen gün bir misafir geldi:

Seyyahın birisi Edirne'ye gitmiş. Edirne'de gezerken orada bir tımarhane, tımarhaneden bir deli bunu görmüş. Deli bunu çağırılmış: "Gel gel" demiş, o da gitmiş.

"Niye geldin buraya?"

"Şu iş için geldim." demiş.

"Senin okuma yazman var mı?"

"Evet, var." demiş.

"Elif kaç harftir?"

"30 tane." demiş.

"Kaçı iyidir, kaç zararlıdır kaç zararsızdır?"

"Bilmem." demiş.

"Öğren de gel."

Ertesi sene aynı zamanda gelmiş, "Öğrendim." demiş.

"Kaçı zararlı?" demiş.

"Üçü zararlıymış efendim."

"Nedir o?"

"Tı, mim, ayn" demiş.

"Aferin, tı, mim, ayın; tama'."

Zararlı!

“Şu işe de yapayım, bu işe de yapayım...”

Ama ömrün gidiyor. Sana Allah’ın verdiği en güzel ömrü dünyaya sokulmak için zayi ediyorsun! Alt tarafı; “Dünyamı daha güzel yapacağım...” diyerek ömrü kaçıyorsun, ömür elden gidiyor. *Allah* diyeceksin.

“Aman yahu, şimdi Allah demenin sırası mı?”

“Beş defa camiye mi gidilir yahu?

Bak şu kadar iş var burada...”

Ne olacak?

Onları yapıncaya kadar ömür gidiyor. “Hadi gel!” dedikleri vakitte sıfıra sıfır elde mafiş. Onun için tama’ çok zararlı, kanaat çok hayırlı bir şeydir.

خَيْرُ شَبَابِكُمْ مَنْ تَشَبَّهَ بِكُهُولِكُمْ وَشَرُّ كُهُولِكُمْ مَنْ
تَشَبَّهَ بِشَبَابِكُمْ.

Hayru şebâbiküm men-teşebbehe bi-kühûliküm ve şerru kühûliküm men-teşebbehe bi-şebâbiküm.

Hayru şebâbiküm yahut şübbâbiküm.

“Delikanlıların en hayırlısı...”

15’inde yahut 18’inde delikanlı kabul edilir. 18’den 25’e kadar yahut 30’a kadar

gençlik, delikanlılık devresidir. Ondan sonra 45'e ya da 50'ye kadar da küfûret devridir.

Hayru şebâbiküm men-teşebbehe bi-kühûliküm. “Gençlik devresinin en hayırlıları yaşlılara benzeyen insanlardır!”

Genç ama yaşlılara benziyor. Görünce 50-60 yaşında bir adam zannedersin; yaşlı adamlar gibi vakar ve sükûnet sahibidir, ağırbaşlıdır, çok da terbiyelidir. Bunları görünce 25 yaşında bir delikanlı zannedersin. Çünkü bu zamanlar hoppalık devridir. Bunlar büyüklerine karşı hürmetkâr, küçüklerine karşı şefkatli, merhametli olurlar, günahlardan da uzak dururlar.

Ve şerru kühûliküm men-teşebbehe bi-şebâbiküm. “Yaşlıların da şerlisi, hâlâ delikanlılık hevesinde olanlardır!”

Yaş 60-70-80-90 olmuş; sakalı yok, bıyığı yok... Her gün tıraş, her gün süs ve ziyet içindedir.

İki cihan serveri *sallallahu aleyhi ve sellem*; “Bu da bizim yaşlılarımızın şerlisidir.” diyor.

خَيْرُ الذِّكْرِ الْخَفِيُّ وَخَيْرُ الرِّزْقِ مَا يَكْفِي.

Hayru'z-zikri el-hafiyü ve hayru'r-rızki mâ yekfî.

Sa'd İbn Vakkâs hazretlerinden bir rivayetdir. Buyuruyor ki;

“Zikrin hayırlısı gizli olanıdır!”

Zikrin hayırlısı *Allah Allah* demek, kalbi coşturmak, bir de içinden yapmaktır. O kimsenin Allah dediğini kendisinden başka kimse bilmez. Hatta melekleri bile bilmez.

Ve hayru'r-rızki mâ yekfî. “Kâfirin kitabı var da sana rızkı var mı?”

Bugün çocuklar dünyayı geziyorlar.

Niçin?

Memlekette ekmek mi yok yahu?

Sokaklarımız boş duruyor. Onları sulayacak, ekecek, biçecek fazla mahsul alacak bütün imkânlar elimizdeyken, “Dışarıda çok para var!” diyerek gidiyorlar.

خَيْرُ الصَّحَابَةِ أَرْبَعَةٌ وَخَيْرُ السَّرَايَا أَرْبَعُمِائَةٍ وَخَيْرُ
الْجُيُوشِ أَرْبَعَةُ آلَافٍ وَلَا تُهْزَمُ اثْنَا عَشَرَ أَلْفًا مِنْ
قِلَّةٍ

Hayru's-sahâbeti erbeatün ve hayru's-serâyâ erbeumietin ve hayru'l-cüyûşi erbea-

tü âlâfin ve lâ tühzem isnâ aşere elfen min-killetin.

Hayru's-sahâbeti erbeatün. “Bir yere giderken dört kişiden eksik gitmemelidir. Dört tane arkadaş bir arada olmalıdır!”

İnsanlar bir yere gidecekleri vakitte en aşağı dört arkadaş olmalıdır. Gerek hacca giderken gerek başka bir sefere giderken dört arkadaş olsunlar.

Ne olur?

Birisi hastalanır, ölüm hâline gelir, “Sana vasiyet ediyorum, Allah’ın emri olacak olursa şöyle yaparsın, filanda alacağım var, filana borcum var...” der, o ikisi de şahit olur. İki şahit bir vâsi, birisi de âhirete giden; toplam dört kişidir. Bunun için tedarikli olarak dört kişi ile yola çıkmak lazımdır.

Ve hayru's-serâyâ erbeu mietin.

Askerde ileriye giden asker kıtaları vardır. Bu ufacık müfrezelerden en az dört yüz kişiye kadar olan sevkîyât askerine seraya diyorlar.

Ve hayru'l-cüyûşi erbeatü âlâfin. “Askerin, fırkanın en hayırlısı da dört bin askerdir!”
Ve lâ tühzem isnâ aşere elfen min-killetin.

“On iki bin müslüman askeri bir araya toplandığı vakit katiyen mağlup olmaz!”

On iki bin müslüman askeri bir yere toplanmışsa bunun önünde kimse duramaz. Bütün dünya birleşse bu on iki bin müslümanın önünde durmalarının imkânı yoktur.

İlk İslâm devletinde olan hadiseler bunun şahididir. Ama bugün karşısına on iki bin değil de on iki milyon asker çıkarsak olmuyor!

Neden olmuyor?

İzâ sabara asabehu. “Sabır ve sadâkatle olacak!”

c. Yakîni zapt etmek, yakîn sahibi olmak!

Sabır da olacak sadakat de olacak. Bilecek ki bu on iki bin kişi Allah’ın verdiği ömür bir dakika eksik olmaz, bir dakika da ziyade olmaz, bir saniye bile ömür ömürdür. Binaenaleyh ölüme karşı gözünü katiyen yummaz. Ölüm bir kere gelir, bir daha da gelmez. Binaenaleyh korkmaz ve karşısındaki düşmanı yıldırır, kaçıtır.

Bu askerlerin mağlup olmasının sebebi nedir?

Vağfü’l-yakîn. “Yakîni zapt etmek, yakîn sahibi olmak!”

İlm-i yakîn.

Hocamız ilm-i yakîni şöyle tarif etmişti:

Diyelim ki size baklavayı tarif ediyorum.

Diyorum ki; “Şu hamurcudan hamuru alırsın, bir kat iki kat açarsın, yağlarsın, cevizini dökersin, fırına koyarsın. Tadını da üzerine dökersin, buna; ‘baklava’ derler.” Sizde baklavaya karşı ilmen bir fikir hâsıl oldu. Ama baklavayı bilmiyorsunuz. Dükkânın önünden geçerken baklavacı; “Gel, gel. Ben sana baklavayı tarif ediyorum, işte şu tepside kesilmiş, parçalara ayrılmış tatlı baklavadır.” dedi. Görüyorsun, “Anladım efendim.” diyorsun. “Gel hele, dükkâna girelim, getir hele şuradan yarım okka baklava...”

Getiriyor.

“Ye bakayım.” diyor. Bakıyorsun, pek de tatlı.

Evvela baklavanın ilmi hâsıl oldu, *ilme’l-yakîn*’dir. Sonra baklavayı gördün, *ayne’l-yakîn*’dir, onu görerek öğrendin. En sonunda da baklavayı tattın, ondan yedin, *hakka’l-yakîn* oldu. Bize lazımdır. Peygamberlerin bilgileri *hakka’l-yakîn*’dir. Bizdeki olsa olsa en hihayet *ilme’l-yakîn*’dir. Biliyoruz ama üzerimizde tatbiki yoktur.

Binaenaleyh bu askerin mağlubiyetinin sebebi Allahu Teâlâ'ya yakînleri olmamasıdır. “Allah arkamızda!” demiyorlar, Allah'a dayanmıyorlar.

“Yahut niyetleri bozuktur. Niyetlerinde ifrat vardır, günahkârlardır, fena fena günahlar işliyorlardır! Zulmediyorlardır! Yahut ‘Biz çoğuz!’ diyorlar, çokluklarına güveniyorlar, bu cihetten kendilerini beğeniyorlar! Aralarında ihtilaf oluyor, senlik-benlik davası güdüyorlardır... Bunlar ve buna benzer şeyler olmadıkça on iki bin İslâm askeri katiyen mağlup olmaz!”

خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ الْمُقَدَّمُ، وَشَرُّهَا الْمُؤَخَّرُ
وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ الْمُؤَخَّرُ وَشَرُّهَا الْمُقَدَّمُ يَا
مَعَشَرَ النِّسَاءِ، إِذَا سَجَدَ الرِّجَالُ فَاغْضُضْ أَبْصَارَكَ،
لَا تَرَيْنَ عَوْرَاتِ الرِّجَالِ مِنْ ضَيْقِ الْأُزْرِ.

Hayru sufûfi'r-ricâli el-mukaddem ve şerruhâ el-muahhar ve hayru sufûfi en-nisâi el-muahhar ve şerruhâ el-mukaddem, yâ ma'sere'n-nisâi, izâ secede'r-ricâlü fe'ğdudne ebsârakünne, lâ terayne avrâti'r-ricâli min-dîğı'l-ezür.

Hayru sufûfi'r-ricâli el-mukaddem.

“Namazda erkek safların hayırlısı ön saf, ilk saftır.” *Ve şerruhâ el-muahhar.* “Safların en şerlisi de son saftır.”

Tembeller safı! Namaza geç gelir, önde yer bulamaz, arkaya kalır. Onun için hayırlı olan namaza erken vakitte gelip öndeki yeri kapmak hayırlıdır.

Buna dikkat edin:

Cenâb-ı Peygamberin zamanında camiye hanımlar da geliyordu. Hanımlar da camide namaz kılıyorlardı.

Ve hayru sufûfi en-nisâi el-muahhar. “[Hanımların] saflarının en hayırlısı da en geride olandır.”

[Erkek] cemaat bitmiş, orada kadın cemaati kalmış. Birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü; en arkada olan hayırlı saflardır. Erkeklerin öndeki safı hayırlı, [kadınlarda da] en geride olan kadınların safı hayırlıdır.

Ve şerruhâ el-mukaddem. “Kadın saflarının en şerlisi erkeklere yakın olan ilk saftır.”

Şimdi Cenâb-ı Peygamber kadınlara hitap ediyor.

O zaman dünyaya bak! Biz bugün ne kadar şükretsek azdır. Allahu Teâlâ bizi öyle

nimetlere gark etmiş ki bunlar haddinden fazladır. O gün dünyayı fetheden müslümanın hâline bakın. O günkü müslümanın hâlinden dolayı Cenâb-ı Peygamber kadınlara diyor ki;

Yâ ma'sere'n-nisâi izâ secde'r-ricâlü fe'ğdudne ebsârakünne. “Ey kadınlar cemaati, erkekler secdeye kapandığı vakit gözlerinizi kapatın!”

Çünkü üzerlerinde avretlerini örtecek esbapları yok. Kısa kısa entariler bulunmuşsa bulunmuş. Secdeye gidince arka taraflarının açılma ihtimaline karşı kadınlara diyor ki;

“Gözlerinizi kapatın!”

Bizde kaç kat esbap evde duruyor, bir fakir geldiği vakit vermeye de kıyamıyoruz. Allah cümlemizi affetsin.

Lâ terayne avrâti'r-ricâli min-dîkî'l-ezür. “Esbaplarının darlığından, yoksulluktan dolayı gözlerinizi yumun da erkeklerin bu secde hâllerinde avret yerlerini görmeyin!” buyuruyor.

Allah cümlemizi affetsin, tevfikât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin. Dünyada iken dünyanın fâni, âhiretin bâki [olduğunu unutturmasın].

Ve'd-duhâ ve'l-leyli izâ secâ mâ veddeake Rabbüke ve mâ kale vele'l-âhîretü hayru'l-leke mine'l-û'lâ.

Ûlâ: Dünya. Hayırlı olan âhîrettir!

Cenâb-ı Hak cümlemizi affetsin, tevfiât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin. Âhîretimizi kazanabilecek kuvvet, kudret, ilim ne varsa cümlemize ihsan buyursun.

el-Fâtiha.

Sübhone rabbiye'l-aliyyi'l-ale'l-vehhâb.

Elhamdülillâhi hakkâ hamdihî ve's-salâtü ve's-selâmu alâ hayrı halkihî Muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn.

Allahümme Rabbenâ yâ Rabbenâ tekabbe'l-minnâ inneke ente's-semi'u'l-alîm ve tûb aleynâ yâ Mevlânâ inneke ente't-tevvâbü'r-rahîm vehdinâ ve veffiknâ ile'l-hakki ve ile'n-necâti ve ilâ tarik-i müstakîm bi-beraketi hatemâti'l-Kur'âni'l-azîm ve bi-hürmeti men erseltehû rahmeten li'l-âlemîn.

Vâfu annâ yâ Kerîm vâfu annâ yâ Rahîm vağfirlenâ zünûbenâ bi-fadlike ve cûdike ve keramike yâ ekrame'l-ekramîn ve yâ erhamer-rahîmîn.

Allahümme zeyyinnâ bi-zîneti'l-Kur'âni'l-azîm ve ekrimnâ bi-kerâmeti'l-

Kur'âni'l-azîm ve edhilne'l-cennete bi-şefaati'l-Kur'âni'l-azîm.

Allahümme'c-al Kur'âne fi'd-dünyâ karînâ ve fi'l-kabri mûnisâ ve fi'l-kıyâmeti şefîâ ve ale's-sırâtı nûrâ ve ile'l-cenneti refîkâ ve ilel-hayrâti küllihâ delîlen ve imâmâ.

Allahümme'rhamnî bi'l-Kur'ân vec'alhü li-imâmen ve nûran ve hüden ve rahmeten li'l-âlemin...

Bi-rahmetike yâ erhame'r-râhimîne kâf-feten âmme:

Camimizin bânisi İskender Paşa'nın ruhuyla ashâb-ı hayrâtın da ruhlarına, Halid b. Zeyd Ebâ Eyyüb El-Ensarî hazretlerinin ruhlarına; ashâb-ı güzîn *rıdvanullâhi Teâlâ aleyhim* ecmaîn hazretlerinin ruhlarına, selâtîn-i mâziyyenin komşularımızdan da âhirete intikal edenlerin de ruhlarına ve bhusus hazırûn cemaat kardeşlerimizin de geçmişlerinin ruhlarına ayrı ayrı hediye eyledik, vasıl eyle! Cümlesinin ruhlarını mesrur, kabirlerini pür-nûr, makamlarını âlî, derecelerini yüksek eyleyip seyyiâtlarını da hasenâta tebdîl eyleye! Bizler dahi onlar gibi dâr-ı dünyadan göç vakti gelince cümlemize az ağrı, âsân ölüm,

kâmil bir iman ile; *Eşhedü en lâ ilâhe illallah* ve *eşhedü enne Muhammeden abduhû* ve *Resûluhû* kelime-i tayyibe-i münciyesi ile cân-ı yürekten söyleye söyleye çene kapayıp göz yummayı Mevlâ cümle Ümmet-i Muhammed'e ve bizlere de nasip ve müyesser eyleye!

Allahümme'c-alnâ mine't-tevvâbîn ve'c-alnâ mine'l-mutatahhirîn ve'c-alnâ min ibâdike's-sâlihîn ve'c-alnâ minellezîne lâ havfun aleyhim ve lâ hüm yahzenûn

Allahümme'h-dinâ min indik ve efız aleynâ min fadlik ve esbiğ aleynâ ve enzil aleynâ min berekâtik.

Allahümme'c-al fî kulûbinâ nûran fî basarinâ nûran fî semkinâ esmâinâ nûran ve fî yemîninâ nûran ve fî şimâlinâ nûran ve min halfinâ nûran ve min eydinâ nûran ve min fevkinâ nûran ve min tahtinâ nûran ve fî zuhûbinâ nûran ve fî deminâ nûran ve fî beşaretinâ nûran ve fî şahâdenâ nûran ve fî lisâninâ nûran ve azimli nûran ve cealenâ nura.

Allahümme innâ nes'elüke tamamen ni'me ve devâme'l-âfiye ve hüsne'l-hâtıme,

*Allahümme'r-zuknâ fi'd-dünyâ ve'l-âhire
teveffenâ müslimîn ve elhiknâ bi's-sâlihîn,*

*Subhâne rabbike rabbi'l-izzeti ammâ ye-
sifûn ve selâmun ale'l-mürselîn ve'l-
hamdülillâhi rabbi'l-âlemin.*

*Tekabbe'l-minnâ veşfi merdânâ verham
mevtânâ vağfir zünûbenâ vestur uyûbenâ
vekşif umûmenâ ferric kurûbena fakdı
duyûnenâ ve sellim bilâdenâ vestecib duâenâ
bi-hürmeti'l-Fâtiha!*

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak
için tıklayınız.](#)

